

Wrocław, 27 listopada 2017

Prof. zw. dr hab. Adam Nowicki
53-117 Wrocław, ul. Garwolińska 3

RECENZJA

**rozprawy doktorskiej mgr Eweliny Niewiadomskiej na temat
„Model organizacji systemu workflow w jednostce administracji publicznej”
napisanej pod kierunkiem prof. zw. dr hab. Agnieszki Szewczyk
na Wydziale Nauk Ekonomicznych i Zarządzania Uniwersytetu Szczecińskiego**

Na zawartość merytoryczną prezentowanej recenzji składają się następujące części:

- I. Uwagi wstępne
- II. Ocena tematu rozprawy. Cel i hipoteza badawcza
- III. Ocena formalna rozprawy
- IV. Ocena zawartości merytorycznej rozprawy
- V. Uwagi problemowe i szczegółowe
- VI. Konkluzja recenzji

I. Uwagi wstępne

Niniejsza recenzja została sporządzona na podstawie umowy o dzieło nadesłanej wraz z pismem przewodnim z dnia 18.10.2017 r. podpisanym przez Pana prof. zw. dr hab. Waldemara Tarczyńskiego - Dziekana Wydziału Nauk Ekonomicznych i Zarządzania Uniwersytetu Szczecińskiego.

Praca będąca przedmiotem recenzji składa się z pięciu rozdziałów poprzedzonych wprowadzeniem. Część końcową stanowią wnioski, w których

wskazano osiągnięcia oraz zasygnalizowano dalsze zamierzenia badawcze. Ogółem treść merytoryczna pracy obejmuje 204 strony edycji komputerowej. Do pracy dołączono bogatą literaturę przedmiotu obejmującą 159 pozycji, w tym 18 stanowią pozycje anglojęzyczne. Analiza tematyczna wykazu bibliografii wskazuje, że Autorka dokonała głębokiej penetracji pozycji z problematyki systemu informacyjnego w jednostkach administracji publicznej oraz systemów klasy workflow wspomagających zarządzanie tymi jednostkami. Również wysoką wartość merytoryczną stanowi załączony wzór ankiety, który wykorzystywano w procesie gromadzenia materiału empirycznego w badanych jednostkach administracji publicznej zlokalizowanych w Szczecinie.

Edycyjna strona rozprawy nie budzi zastrzeżeń. Staranne przygotowanie rozprawy zasługuje na szczególne podkreślenie.

II. Ocena tematu rozprawy. Cel i hipoteza badawcza

Rozwój gospodarki rynkowej w naszym kraju sprawił, że mamy do czynienia z dynamiką zmian zachodzących w różnego rodzaju organizacjach gospodarczych i instytucjach administracji publicznej. Sukces działań gospodarczo-administracyjnych wymaga zaspokojenia potrzeb informacyjnych szczebla decyzyjnego, które wiążą się z ilościowym i jakościowym popytem na informację. Kluczowe znaczenie odgrywają przy tym systemy informatyczne klasy workflow wspomagające procesy informacyjno-decyzyjne. W istocie rzeczy Autorka rozprawy zajmuje się wyjaśnieniem zorganizowania systemu workflow w urzędzie administracji publicznej, co stanowi cel główny rozprawy (s.7).

Tematyka podjęta w rozprawie należy do ważnych i bardzo aktualnych zagadnień z zakresu metodyki tworzenia systemów informatycznych zarządzania, a zatem mieści się w nurcie informatyki ekonomicznej.

Moim zdaniem Doktorantka trafnie określiła obszar rozważań, ograniczając go do budowy modelu organizacji systemu workflow w jednostce administracji publicznej. Określenie kolejnych założeń do budowy modelu takiego systemu jest we wszech miar słuszne, zasługujące na podjęcie go w rozprawie doktorskiej.

Kluczem każdej rozprawy jest zawsze teza lub hipoteza oraz stawiane i weryfikowane w pracy cele badawcze.

Autorka rozprawy sformułowała hipotezę badawczą mówiącą o tym, że *zastosowanie autorskiego modelu organizacji systemu klasy workflow w jednostce administracji publicznej poprawi funkcjonowanie administracji publicznej, czyli spowoduje uporządkowanie przepływu dokumentów oraz umożliwi ocenę kadry kierowniczej (s.8).*

W tej postaci hipoteza ta wskazuje na konieczność uwzględnienia modelowego podejścia badawczego, który jest powszechnie stosowany w rozwiązywaniu złożonych problemów doskonalenia systemów informatycznych różnych klas. Ponadto hipoteza ta akcentuje, że proces budowy modelu wymaga konfrontacji i głębokiej analizy rozwiązań już istniejących systemów klasy workflow. W tym aspekcie **hipoteza jest użyta prawidłowo i w logiczny sposób wpłynęła na formułowanie wspomnianego już celu pracy.** Cel ten sprowadza się do budowy modelu organizacji charakteryzowanego systemu klasy workflow w zarządzaniu administracją publiczną. Sposobami osiągnięcia tego celu stały się cele szczegółowe (s.9), a mianowicie:

- analiza stosowalności wybranych systemów klasy workflow na potrzeby budowy modelu organizacji systemu workflow w jednostce administracji publicznej (dot. rozdz. 3);
- ustalenie kluczowych składowych modelu organizacji systemu workflow w jednostce administracji, wpisanych w elementy systemu informacyjnego (dot. rozdz. 4 i 1);
- przeprowadzenie badań empirycznych w jednostkach administracji publicznej (dot. rozdz. 2 i 4);
- empiryczna weryfikacja modelu organizacji systemu workflow w jednostce administracji publicznej, za pomocą wybranych metod i technik badawczych (dot. rozdz. 5).

W ten sposób cel główny pracy został zrealizowany w autorskim procesie twórczym. Natomiast rozważania teoretyczne jak i empiryczna weryfikacja badań w pełni potwierdziły zasadność sformułowanej hipotezy badawczej.

III. Ocena formalna rozprawy

Analiza rozprawy wskazuje na właściwe ujęcie tematu badawczego. Oceniając stronę formalną recenzowanej rozprawy podkreślić m.in. należy, że:

- Część merytoryczna pracy jest ilustrowana licznymi rysunkami i tabelami, co znacznie ułatwia rozumienie rozważań;
- Rozważania merytoryczne prowadzone są na podstawie analizy licznej literatury przedmiotu oraz danych uzyskanych w wyniku badań empirycznych. Dla pozyskania tych danych Doktorantka posłużyła się skąplikowanym aparatem statystyki opisowo-analitycznej. Aparat ten odnosi się przede wszystkim do identyfikacji etapów autorskiego modelu systemu workflow w jednostce administracji publicznej (patrz rozdz. 3 i 4);
- Szata graficzna jest dobrze wkomponowana w prezentowaną treść merytoryczną;
- Trafnie wykorzystano w poszczególnych rozdziałach dostępne źródła literaturowe.

W podsumowaniu tej części recenzji należy stwierdzić, że Autorka wykazała się dobrym opanowaniem warsztatu naukowego i właściwym stosowaniem metody naukowej do wybranego fragmentu obszaru badawczego, którym są jednostki administracji publicznej.

IV. Ocena zawartości merytorycznej rozprawy

Jak wskazano wcześniej struktura merytoryczna rozprawy składa się ze wstępu, pięciu rozdziałów i zakończenia.

We „Wstępie”, który „de facto” został nazwany jako Wprowadzenie Autorka uzasadnia wybór tematu pracy doktorskiej, określa obszar badawczy i tytuł rozprawy a także formułuje hipotezę pracy oraz charakteryzuje poszczególne rozdziały rozprawy. W tym ujęciu praca ma w znacznej mierze wymiar teoretyczno-metodologiczny i

empiryczny. A zatem układ rozprawy jest logiczny i obrazuje prawidłowy stopień opanowania warsztatu naukowego Autorki.

Rozdziały 1 i 2 są rozdziałami teoretycznymi poświęconymi analizie systemu informacyjnego w jednostce administracji publicznej oraz charakterystyce systemów workflow w zarządzaniu administracją publiczną. Autorka wyjaśnia struktury organizacyjne i zasoby informacyjne oraz działania związane z informatyzacją administracji publicznej.

Rozdział 3 cechuje się walorami metodologicznymi i stanowi **własny wkład autorski dotyczący analizy stosowalności wybranych systemów workflow na potrzeby budowy modelu organizacji rozpatrywanego systemu**. W pierwszej kolejności zaprezentowano specyfikację i klasyfikację cech systemów workflow a następnie określono kryteria i czynniki wyboru systemu workflow (tablica 30, s. 107-108). Uzyskane rezultaty badawcze pozwoliły na dokonanie wyboru najlepszego wariantu poprawy pracy urzędu. W tym celu wykorzystano właściwości metody sieciowej ANP - *Analytic Network Proces*. Rozpatrzono przy tym cztery modele sieciowe dotyczące korzyści, szans, kosztów i ryzyka. W ten sposób każdemu modelowi przypisano konkretne rozwiązanie systemu workflow, który funkcjonuje w praktyce administracyjnej urzędu.

Rozdział 4 jest ściśle związany z rozdziałem poprzednim i przedstawia koncepcję modelu organizacji systemu workflow w jednostce administracji publicznej. Na uwagę zasługuje pokazanie zastosowanych metod badawczych w tym ankietę, która pozwoliła na ustrukturalizowanie materiału empirycznego. Ustalono 4 etapy budowy modelu, które określiły jasną i właściwą strukturę budowy modelu (rys. 47!). Przedstawiony w rozprawie model organizacji systemu workflow wpisuje się w elementy systemu informacyjnego, które są zgodne z poglądami wyrażanymi przez recenzenta w licznych pracach badawczych.

Ostatni, **rozdział 5** określony jako „*Weryfikacja modelu organizacji systemu workflow w jednostce administracji publicznej*” stanowi empiryczną warstwę pracy. Przyjmując określoną metodologię badań Autorka wskazała, jak można wykorzystać zaprezentowany model w praktyce. Uzyskane przez Autorkę wyniki badań w całej rozciągłości potwierdzają racjonalność i przydatność zaproponowanego modelu.

Warto zauważyć, że w celu weryfikacji modelu Autorka przeprowadziła dogłębne badania, w których wykorzystano wywiady bezpośrednie. Zostały one przeprowadzone z osobami odpowiadającymi za obsługę informatyczną, które w wywiadzie ankietowym stosowały system workflow. Dla potrzeb wywiadu przygotowano pytania dotyczące czynników wpływających bezpośrednio na poprawę funkcjonowania urzędów. Czynniki te identyfikują stosowane rozwiązania w modelu organizacji systemu workflow (tabela 53, s. 185-186), jak np. wykorzystanie funkcji systemu do realizacji zadań jednostki organizacyjnej czy integracja modułów z innymi rozwiązaniami informatycznymi bądź monitorowanie załatwienia spraw itd. Bardzo istotny element badawczy dotyczył analizy wpływu zastosowania modelu na uporządkowanie obiegu dokumentacji jak i możliwości oceny kadry urzędniczej. W tym względzie Autorka określiła czynniki, które mają ścisły związek z tymi elementami badawczymi (tabela 54, s. 188).

W tej części recenzji należy podkreślić, że Autorka osiągnęła wszystkie założone cele badawcze, w kolejnych rozdziałach recenzowanej pracy. Efekty badawcze zostały przedstawione w formie wniosków końcowych, które nie budzą żadnych wątpliwości.

V. Uwagi problemowe i szczegółowe

Rozprawa, jak każde dzieło naukowe ujmuje pewne kwestie pojęciowe, metodologiczne i ujęcia teoretyczno-praktyczne, które stają się przedmiotem dyskusji.

Akceptując pozytywnie zasadniczą część teoretyczną pracy i sposób podejścia mgr Eweliny Niewiadomskiej do tytułowego problemu badawczego, czuję się w obowiązku sformułować pewne uwagi i wątpliwości, do których ustosunkowania oczekuję podczas obrony. A oto one:

1. Słowem kluczowym tytułu badawczego pracy jest *organizacja systemu workflow*. Jaka jest jego rola oraz miejsce w systemie informacyjnym zlokalizowanym w jednostce administracji publicznej;
2. Zastrzeżenia swoje wnoszę co do zachowania korelacji pomiędzy kolejnością celów szczegółowych podanych na s.2 a ustaloną strukturą

rozdziałów na rys.1. Sądzę również, że nie sformułowano celu szczegółowego w odniesieniu do rozdziału 1 pracy. W istocie rzeczy ustalono 5 rozdziałów i 4 cele szczegółowe;

3. Wydaje się, że zastosowany przy weryfikacji fragment kwestionariusza ankiety można było rozbudować w kierunku rozszerzenia analizy pod kątem występowania typowych kłopotów wdrożeniowych różnych projektów spowodowanych problemami ekonomicznymi, informacyjno-prawnymi, organizacyjnymi i technologicznymi (patrz zał. 2, s. 232 i n.). Sądzę, że uwiarygodniłoby to większą przydatność zaproponowanego modelu organizacji systemu workflow, który należy traktować jako przedsięwzięcie projektowe. Ma ono usprawnić czy wręcz udoskonalić funkcjonowanie danej jednostki administracji publicznej;
4. Uważam, że Doktorantka powinna wyjaśnić kwestię braku pytań dotyczących czynników wpływających bezpośrednio na poprawę funkcjonowania urzędów, które wykorzystano w trakcie wywiadów bezpośrednich podczas weryfikacji modelu według procedury podanej w podrozdziale 5.1, s. 178 i in.;
5. Prezentowany model jest moim zdaniem na dość dużym poziomie ogólności (patrz rys. 59, s. 176). Stawiam więc pytanie czy opracowany model byłby przydatny dla innych jednostek (obiektów) poza administracją publiczną, np. w sferze handlu lub przedsiębiorstw przemysłowych bądź wydobywczych?
6. Jakie są szanse uzyskania prezentowanego modelu jako standardu organizacji systemu workflow w jednostkach administracji publicznej?

W zakończeniu w.w. uwag należy podkreślić, że nie spotkałem w tekście pracy rażących błędów językowych. Występują liczne braki stylistyczne i interpunkcyjne. Dla przykładu są to:

- braki stylistyczne: s. 46, s. 49, s.76, s.79, tab. 20, s. 82, s.133, s.151, s. 172;
- braki interpunkcyjne: tab. 22, s. 87 - pierwszy wiersz dotyczący opisu;
- brak odniesienia do rys. 25, s. 92 czy do schematu rys. 59, s. 176.

Przy okazji proszę o wyjaśnienie braku odniesienia się do własnych artykułów naukowych w poruszanych problemach rozprawy. Artykułów tych nie podano w dość obszernym wykazie bibliograficznym.

VI. Konkluzja recenzji

Mgr Ewelina Niewiadomska wykazała się doskonałą wiedzą i kompetencją badawczą w dziedzinie informatyki ekonomicznej oraz umiejętnością rozwiązywania podstawowego problemu badawczego.

Opiniowana rozprawa jest bardzo wartościowa, odznacza się poprawnością merytoryczną i metodologiczną oraz językową. Cele pracy zostały osiągnięte. Sposób przedstawienia wyników badawczych nie budzi zastrzeżeń a wręcz jest na wysokim poziomie. Na podkreślenie zasługuje dokładna analiza materiału faktograficznego, złożoność przeprowadzonych badań empirycznych i rzetelność ich prezentacji.

Do najważniejszych osiągnięć naukowo-badawczych zaliczam przedstawienie modelu organizacji systemu workflow w jednostce administracji publicznej oraz udaną w mojej opinii koncepcję jego weryfikacji.

Biorąc powyższe pod uwagę stwierdzam, że recenzowana rozprawa doktorska spełnia warunki określone w Ustawie o tytule naukowym i stopniach naukowych z 2003 roku i wnoszę o jej dopuszczenie do publicznej obrony w zakresie ekonomii.

Jednocześnie składam wniosek o wyróżnienie rozprawy stosowną nagrodą.

Niniejszą recenzję rozprawy doktorskiej stwierdzam osobistym podpisem.

